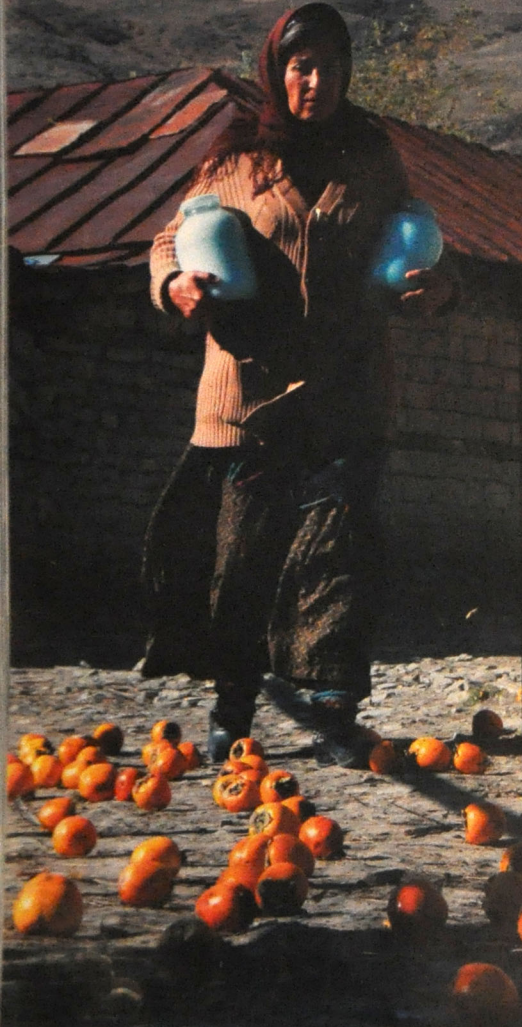

“NABAT”

“Bu film öz poetikasına görə film-ikonadır. Beləsi Azərbaycan kinematografiyasında hələ indiyəncə olmayıb”. Bu fikir tanqidçi Aydın Talibzadəyə mənsubdur

Adamı elə ilk kadrlardan tutan bu filmin təbii, təmiz, həyatı kadrları elə bir lap çoxdan hardasa görmüşəm. Amma harda?! Qucağında süd bankası kəndə gedən bu qadını da tanıyıram. Bu çiğirlər də mənə tanışdı... Dumanlı dağlar, yal-yamac, işıq dirəkləri, qırmızıpapaq evlər, paltar sarılmış şaritlər, ölümünə fitva verilmiş kəndin adamı diksindirən, üşüdən, vahimələndirən sükutu...

Və bir də Nabat Ananın çarəsizliyi, fədakarlığı, ümidi... “Nabat” filmi uzun quraqlıqdan - 22 ildən sonra Azərbaycan kinosuna yağın narın yağışdı. Qarabağ mövzusunda çəkilən ən təsirli, ən uğurlu filmlərdən biridir. Mühəribədən bəhs etsə də, “Nabat” ağı, yuğluma estetikasından işıq ilə qədər uzaqdı.

“ Filmdə bir damla göz yaşı axmır, amma “Nabat” başdan-ayağa göz yaşdı. Bu göz yaşının içindən polad iradəli bir qadının doğulduğu torpağın yeddi qatına kək at sevgisi, bu sevginin içində ölümü öldürən ümid və Azərbaycan qadınının vüqarı boylanır.

Qarabağ dardlarını, Qarabağ insanının gözü görünməyən hissələrini, yaşantılarını uzun illərdən sonra təməşəyə yaşadan, xatirlərdən “Nabat” həm də bir qadın Ananın təmsalında evini, yurdunu, torpağını tərk etməyən, taleyi bugünəncə müəmmal qalan insanların xatirəsinə

xəffir hörmətli, ehtiramı. Ən əsası, “Nabat” müharibə mövzusunda milli ruhda çəkilən başgiriş filmi.

Tanınmış teatrşünas Aydın Talibzadənin dediyi kimi: “Nabat” - dünya ilə müasir kino dilində danışan bir filmdir; elə bir film ki, özünü “arthaus”, “intellektual kino” parametrlərində yer bulur”.

Əgər belə olmasaydı, dünyanın nüfuzlu kinofestivalları “Nabat”ı belə heyranlıqla qarşılamaz, dinəndən, irqindən, milliyətindən asılı olmayaraq təməşəçilər onu belə ürəkdən sevməz, alqışlamazdı.

“Nabat” necə yarandı və necə oldu ki, qısa vaxt ərzində beynəlxalq festivallarda bu qədər uğur qazandı?

...Filmin ideyası hələ Qarabağ döyüşləri zamanı sənədli filmlər studiyasında işləyən rejissor Elçin Musaoğlunu düşündürməyə başlayır. Rejissorun atası - tanınmış yazıçı Musa Quluzadə bu ideya əsasında “Qarı və qartal” povestini yazır və illər sonra Elçin Musaoğlu dostu Elxan Nəbiyevlə birlikdə onu ssenariləşdirir. Rejissorun dediyi kimi filmin adı da təsadüfən seçilməyib: “Nabat həyat deməkdir. Mən sonra gördüm ki, filmin adı na qədər düzgün seçilib. Festivalda da həmi bu sözü gözəl tələffüz edirdi. Bu, mənim xoşuma gəlirdi. Adın mənası da uyğun gəlirdi - həyat verən. Əslində, bu film müharibə aleyhinə çəkilmiş ekran əsəridir. Mən filmimi bizim Analara həsr etmişəm...”

ŞƏRİN İŞIQLA QOVULMASI

İşğal zamanı sakinlər kəndi tərk edir və Nabat adlı qadın axınla yox, axına qarşı gedərək evini, kəndini, torpağını tərk etmir.

Rejissor Elçin Musaoğlu, operator Abdurrahim Bəşərat və assistentləri

774

Rejissor bir gecədə yoxa çıxmış kəndin mənzərəsini an inca tələtinə qədər, miniatür lövhələrdə, ən əsası, həyatın bir parçası kimi ekrana gətirir.

Uzun illər məşəbəyi işləyən İsgəndər kişinin evi kənddən xeyli aralıdır. Oğlu şahid olub, özü yataq xəstəsidir, arvadı Nabat günəşini kəndə gedib süd satır. Əvəzində qand-çay alıb evlərinə qaydır. Son vaxtlar isə kənddə daha pis xəbərlər dolur, təkamseyrək köçlər baş verir. Amma Nabat xəstə ərinə, eşitdiklərini gördüklərini yox, ümidli nələr-nəsnələr danışır. Və bir gün... məlum alış-verişdən qayıdanda kəndi yerində tapmır...

Uğursuzluq uğursuzluq dalınca gəlir; İsgəndər kişi ölür, qadın ərinə təkbəşinə - min-bir azyıtlarla dəfn edir, inakları yoxa çıxır və s. Nabatın yeganə həyanı evlərinin ətrafında peyda olan boz qurdur...

Mühəribə Nabat arvadla boz qurdu yaxınlaşdırır: Nabat arvad yer-yurdunu, oğlunun məzarını, xəstə ərinə, boz qurd da yuvasını, balalarını qovub gəda bilmirlər...

Bu silah-sursatsız qadın kəndi folklorumuzdakı hikmətə qoruyur. Şəri işıqla qovub uzaqlaşdırır.

Nabat Ana hər axşam kəndin bütün evlərində lampa yandırır pəncərənin önünə qoyduqca düşmən tərəfdən kəndin yaşadığını zənn edib günlərlə yaxın düşə bilmir. Tərkiləndən neft gət-gədə qurtarır; lampalar yansa, fəlakət olacaq, kənd öləcək...

Nabat Ana kəndin ölümünü görməmək üçün ölümü seçir. Amma yəna də məhz özünə məxsus ümidini itirmədən, qapı ağzında oturmaq vəziyyətə... sanki kimsə yolumu gözləyirmiş kimi... Bu ümid o öləndən sonra belə itirilməmiş kimi görünür: sanki, bax indicə kimsə, özü də mütləq, gələcək...

...VƏ FİLM İŞIQLI, ÜMİDLİ SONLUQLA BİTİR...

Xatırladaq ki, Madaniyyət və Turizm Nazirliyinin sifarişli ilə 2014-cü ildə C.Cabbarlı adına "Azərbaycanfilm" kinostudiyasında istehsal olunan "Nabat" tammetrajlı bədii filminin quruluşu operatoru Abdurrahim Bəşarat (İran), prodüseri Müşfiq Hətəmovdur. Əsas rolları Fatima Motamed Arya (İran), Vidadi Əliyev, Ramin Zeynalov, Sabir Məmmədov (Azərbaycan) oynayırlar. Bizcə, Elçin Musaoğlu Nabat roluna məşhur İran aktrisasını dəvət etməklə filmin uğurunu daha da artırıb.

Fatima Motamed Arya müsahibələrinin birində "Nabat" filmi barədə belə bir etiraf edib: "Filmin ssenarisini, hadisənin lentə alındığı yeri, Nabat obrazını sözün haqiqi mənasında çox bəyəndim, çox sevdim. Nabata olan məhəbbətim nəticəsində Azərbaycan dilini öyrəndim. Çəkilişlər zamanı isə özümü əsl Azərbaycan qadını kimi hiss edirdim. Düşünürəm ki, bir Nabat olaraq mən artıq Azərbaycanlıyam".

Filmə aktyor Vidadi Əliyevin İsgəndər rolu da həyatiliyi, gerçək yaşantıları ilə yadda qalır.

"NABAT"IN FESTİVAL HƏYATI

Bu film qısa müddət ərzində İtaliya, ABŞ, Braziliya, Yaponiya, Estoniya, Mərakeş, Kanada, Almaniya, Hindistan, Türkiyə, İran və

başqa ölkələrin ən nüfuzlu film festivallarında iştirak etdi və sevildi. 71-ci Venesiya Film Festivalında əsas müsabiqədən sonra ikinci vacib bölümdə – "Horizontlar" proqramında nümayiş olundu, 27-ci Tokio Beynəlxalq Film Festivalında iştirak etdi, Almaniyanın 63-cü Mannheim-Heidelberg film festivalında 3 mükafata layiq görüldü, İranda keçirilən 33-cü Fəcr Beynəlxalq Film Festivalının "East Panorama" müsabiqə proqramında "Ən yaxşı rejissor" mükafatını qazandı.

"Nabat"ın festival həyatı davam edir və əminik ki, film sayəsiz-hesabsız festivallarda iştirak edəcək, mükafatlara layiq görülməyə qadirdir.

Qarabağ haqiqətlərini dünyaya çatdırmaq fərsətlərimizdən olan "Nabat" dünyanın nüfuzlu kütləvi informasiya vasitələri də biganə qalmayıb. İtaliyanın məşhur (onlayn) "ArtsLife" jurnalı "Nabat" barədə "Müharibəyə qarşı mübarizə aparən tənha qadın sərlövhəli yazı çap edib. Yazı müəllifi G.Moraca "Nabat"ı müharibə mövzunda həssaslıqla çəkilən və müharibələri pisləyən film kimi təhlil edir.

"NABAT" – BİZİM TALEYİMİZDİ

Aydın Talibzadənin "Ölüm və ölüm arasında dözümlü" adlı yazısı bu film barədə elə "film" kimi bir yazıdır və onun bəzi məqamlarını nəzarinizə çatdırmışam. Sonluğu da A. Talibzadənin E.Musaoğlu barədə dediyi sözlərlə bitirmək istəyirəm:

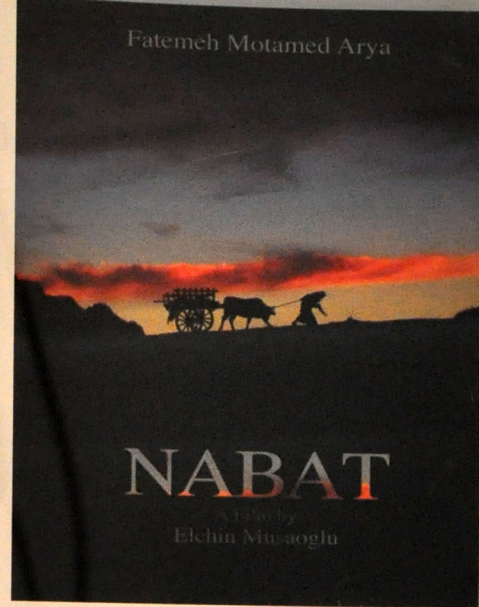
"...Mən burada türk rejissorları S.Kaplanoğlu ilə, N.B.Ceylan ilə salamladım, İran kinosundan A.Kəyarüstamini, M.Məhməlbəfi tanıdım, rus kinosundan A.Tarkovskini gördüm. Onu da gördüm ki, E.Musaoğlu bu rejissorların sənət konseptlərini öz kinematografiyasında "əridib" və dünya kinosunun bir nömrəli adları siyahısına öz adını da yazdırıb. Bu, Elçin Musaoğlunun kinematografiyasıdır: bu, Elçin Musaoğlunun üslubudur. Vallah da ki, ƏHSƏN!"

Bu sözlərdən sonra daha nə isə söyləməyə ehtiyac yox! Amma yazımın əvvəlində "bela tamiz – həyatı kadrları hardasa görmüşəm" demişdim, axı...

Bəli, Elçin Musaoğlu bizim bir gecədə boşaldılmış, yoxa çıxmış kəndimizi ekrana gətirib. Elçin Musaoğlu "Nabat"da qonşu kəndimizdə oğlunun mazarını qoyub getməyən ədil kişini, kəndlərini tərk etməyən və ermənilər tərəfindən başları kəsilən İbiş müəllimlə oğlunu, torpağını tərk etməyən yüzlarla başqalarının taleyini əbədləşdirib...

Evidən, yurdundan, torpağından ayrı düşən, bütün bu həyatda yaşayan insanlar üçün "Nabat" – öz taleyimizə baxmaq çox ağırdır! ♦

Təranə Vahid

NABAT

A Film by
Elçin Musaoğlu

